

Riskide juhtimine

1. Leiti, et riske määratlevad ja analüüsivad kõrgkoolid valdavalt arengute kavandamisel (arengukava koostamise protsessis), kuid regulaarselt nendega ei tegelda või siis tegeldakse formaalses plaanis (siseaudiitori ülesanne või riiklikult kehtestatud aruandlus).
2. Määratleti **olulisemad välis- ja siseriskid**, mis mõjutavad kõrgkoolide toimimist ja arenguid:
 - **RISKIDEGA MITTETEGELEMINE ON SUURIM RISK**
 - **Demograafiliste trendidega seotud riskid**. Potentsiaalsete üliõpilaste arvu vähenemine (earühm 16-30), väljarände trend;
 - **Poliitilised riskid**. Seadusandlusega seotud määramatus (näiteks kõrghariduse rahastamissüsteem (näiteks infrastruktuuri raha on praegu tegevustoetuse sees, kuid on risk, et see muutub, võimalikus muudatused TA rahastamisel, võimalikud poliitilised otsused kõrghariduse reformimisel (näiteks tõstatus võimaliku probleemina küsimus, kas hindamisnõudeid pole plaanis sedavõrd karmistada, et hindamise läbivad edukalt vaid vähesed kõrgkoolid) jms;
 - **Majanduslikud riskid** – Tõukefondidega (nii järgmise perioodi kavandamise kui tõukefondide järgse perioodiga seotud riskid; erakõrghariduses eelkõige (aga mitte ainult) - kliendi maksevõime ja finantsdistsipliin; T&A rahastamise projektpõhisus;
 - **Rahvusvahelistumisega ja globaliseerumisega seotud riskid** (mõlemal suunal, sisse-välja) – ajude väljavool (nii parimad õppejõudude kui üliõpilaskandidaadid); Eesti ei ole atraktiivne keskkond nn Cambridge'i lõpetajale (ajude sissevoolu ei toimu); oht rahvuskultuuri säilimisele (eestikeelse kõrghariduse hääbumine); sissetulevate üliõpilaste madal akadeemiline tase;
 - **Tehnoloogiaga (sh haridustehnoloogiaga selle avaras tähenduses) seotud riskid**.
 - Õppimine kõrgkoolis ei suuda kaasas käia tehnoloogia arenguga.
 - Ülikooli rolli muutus – enam ei ole ainult ülikool teadmiste tempel, konkureerib Google'iga
 - **Õpetame vale asja valel viisil**.
 - Uue eriala/koolitusvajaduse äratundmine õigel ajal. Tööturu vajadustele vastamine
 - Õpikäsitus- individuaalne lähenemine igale õppijale
 - Õppekorraldus ei ole piisavalt paindlik – iseseisva töö mahu ülevaatus, ajaressursi optimaalne kasutamine.
 - Töötamine ja õppimine (täiskasvanud õppijate korral), ilma et see mõjutaks kvaliteeti
 - Kirjaoskuse kadumine
 - **Töötajatega seotud riskid** – ajude väljavool (seotud majanduskeskkonna ja globaliseerumisega)
 - Rahvusvahelises plaanis konkurentsivõimeliste õppejõudude/teadurite vähesus (ajude väljavool), järelkasvuga seotud probleemid
 - Töökorraldusega seotud probleemid –õppijate arvu vähenemine peaks mõjutama ka õppejõudude arvu – ebakindlus
 - Õppejõud/teadurid Eestis ei suuda tiptasemel teadustööga kaasas käia
 - **Väärtushinnangutega seotud riskid** – Ühiskonnas domineerivad hoiakud ja väärtushinnangud (sh hoiakud kaunite kunstide suhtes, religioossed hoiakud jms)
3. Pakuti välja mõningaid **võimalusi, kuidas erinevaid riske juhtida/maandada**. Keskenduti peamiselt üliõpilaste vähenemisele.
 - **ARENKU KAVANDAMISEL** on vajalik **RISKIDE HINDAMINE**, nende **OLULISUSE MÄÄRATLEMINE**, **MAANDAMISTEGEVUSTE KAVANDAMINE**. Vajalik ka regulaarne ümberhindamine, paralleelselt iga-aastaste tegevuskavadega

- Demograafiliste trendidega seotud riske aitab maandada üliõpilaste (ja täiendõppijate) VÄRBAMINE LÄBI TÖÖANJDA;
- KÕIK KÕRGKOOLIDE PEAKSID SELJAD KOKKU PANEMA, et noored valiksid eesti kõrgkooli, kõrgkool on võimeline pakkuma nn rahvusvahelist kõrgharidust. Kavandada ühine müüdimurdmine? Läbi koostöö, vilistlaste. Kõrgkool ei tohi jääda oma seinte vahele (EMTA üliõpilased käivad üle Eesti gümnaasiumides, sama SKA) osaliselt värbamistegevus, aga eelkõige siiski mõtteviisi levitamine;
- Senisest enam vajalik KOOSTÖÖ KARJÄÄRINÕUSTAJATEGA KOOLIDES
- Tõukefondide dokumentides on kohustuslik osa „väljumisstrateegia“ – ka kõrgkooli tasemel peaks olema samasugune „VÄLJUMISSTRATEEGIA“;
- Panna seljad kokku ka õppimise ja õpetamise alases arendustegevuses - KÕRGKOOLIDE ÕPPEJÕUDUDE ja teadurite ÜHISKOOLITUSED, lähtuvalt vajadustest;
- NÕUE ÕPPEJÕULE AMETIJUHENDIS – 1 SEMESTER 5 AASTA JOOKSUL VÄLISÜLIKOOLIS (Tartu Ülikooli praktika)
- Suurendada paindlikkust reageerimisel väliskeskkonnas toimuvatele muutustele - mitte ainult valmisolek muutusteks, vaid ka muutmine ise (sisemised ümberkorraldused, otsus „mida võtta, mida jätta“, fookustamine)

Arutelu põhitulemused pani kirja Heli Mattisen